KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian: Dzieje starożytnego Rzymu (klasa 1 liceum)

Grupa A

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **B**

4. (4 pkt) **1–C, 2–A, 3–B, 4–D** — po 1 pkt za parę

5. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: I w. – początek IV w.: prześladowania (Neron, Dioklecjan). Przełom: edykt mediolański (313 r.) Konstantyna Wielkiego. W 380 r. Teodozjusz uczynił chrześcijaństwo religią państwową.
Punktacja: Prześladowania (1 pkt) + legalizacja i religia państwowa (1 pkt). Razem 2 pkt.

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Upadek Cesarstwa Zachodniorzymskiego w 476 r. był wynikiem nakładających się kryzysów. Zewnętrznie: napór Hunów z Azji wywołał wędrówkę ludów — Wizygoci złupili Rzym w 410 r., Wandalowie w 455 r. Wewnętrznie: destabilizację pogłębiały częste zmiany cesarzy, dewaluacja pieniądza, nadmierne podatki oraz barbaryzacja armii złożonej z germańskich najemników o wątpliwej lojalności.
Punktacja: 1. Czynniki zewnętrzne: najazdy Hunów, wędrówka ludów, ataki Wizygotów i Wandalów (1 pkt). 2. Czynniki wewnętrzne: kryzysy polityczne (częste zmiany cesarzy), gospodarcze (dewaluacja, podatki), rozpad dyscypliny armii (barbaryzacja) (1 pkt). 3. Logiczne powiązanie przyczyn i skutków lub podanie daty upadku 476 r. (1 pkt).

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Przyczyny wewnętrzne: 1) kryzys gospodarczy — inflacja, upadek handlu, spadek produkcji rolnej wynikający z wojen domowych i epidemii; 2) niestabilność polityczna — częste zamachy stanu, rządy niezdolnych cesarzy, rosnąca rola armii w polityce. Przyczyna zewnętrzna: napór ludów germańskich (Wizygoci, Wandalowie, Ostrogoci) i Hunów, które stopniowo zajmowały prowincje zachodnie, aż do złożenia ostatniego cesarza Romulusa Augustulusa w 476 r.
Punktacja: Dwie przyczyny wewnętrzne (1+1 pkt) + jedna przyczyna zewnętrzna (1 pkt). Razem 3 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kryzys Republiki Rzymskiej wynikał z narastającego rozwarstwienia majątkowego i problemu bezrolnych weteranów, których żołnierska lojalność wobec własnych wodzów, a nie państwa, osłabiała instytucje republikańskie. Ambitni wodzowie, tacy jak Mariusz i Sulla, a później triumwirowie (Cezar, Pompejusz, Krassus oraz później Oktawian, Antoniusz i Lepidus), toczyli ze sobą wojny domowe o władzę. Ostatecznie zwycięski w tej rywalizacji Oktawian August przejął pełnię władzy, kończąc formalnie okres republikański i zapoczątkowując cesarstwo.
Punktacja: Wskazanie przyczyny społecznej (rozwarstwienie majątkowe, problem bezrolnych weteranów) – 1 pkt. Wskazanie przyczyny politycznej (rywalizacja ambitnych wodzów o władzę, np. Mariusz i Sulla, triumwiraty) – 1 pkt. Wskazanie skutku (wojny domowe i przejęcie pełni władzy przez Oktawiana Augusta) – 1 pkt. Łącznie 3 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **B**

2. (1 pkt) **C**

3. (1 pkt) **B**

4. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–A, 4–C** — po 1 pkt za parę

5. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Najazdy, kryzys, rozciągnięte granice. Królestwa barbarzyńskie, początek średniowiecza.
Punktacja: Przyczyny(1)+skutki(1).

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Po pierwsze, w V wieku cesarstwo doświadczyło fali najazdów ludów germańskich (Wizygotów, Wandalów, Ostrogotów), które łupiły prowincje i ostatecznie doprowadziły do detronizacji Romulusa Augustulusa przez Odoakra w 476 r. Po drugie, pogłębiający się kryzys gospodarczy — spadek produkcji rolnej, inflacja i obciążenia podatkowe — osłabiał zdolność państwa do finansowania armii. Po trzecie, podział cesarstwa na część wschodnią i zachodnią w 395 r. pozbawił zachodnią część zasobów i wsparcia militarnego części wschodniej, która przetrwała jako Bizancjum.
Punktacja: Po 1 pkt za każdą poprawnie wyjaśnioną przyczynę (np. najazdy ludów germańskich, kryzys gospodarczy i inflacja, kryzys polityczny i osłabienie władzy centralnej, podział cesarstwa w 395 r., problemy z armią zaciężną złożoną z barbarzyńców). Maks. 3 pkt.

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kryzys III wieku w Cesarstwie Rzymskim charakteryzował się chaosem politycznym — w ciągu kilkudziesięciu lat na tronie zmieniło się kilkunastu cesarzy, często obalanych przez wojsko, a państwo trapiły inflacja, spadek produkcji i najazdy ludów barbarzyńskich na granice. Odpowiedzią na kryzys były reformy cesarza Dioklecjana, który wprowadził tetrarchię — podział władzy między dwóch augustów i dwóch cezarów — oraz zreformował system administracyjny i podatkowy państwa. Dzieło stabilizacji kontynuował Konstantyn Wielki, który założył nową stolicę Konstantynopol oraz nadał chrześcijaństwu status religii tolerowanej, co miało ogromne znaczenie dla dalszych dziejów cesarstwa.
Punktacja: 1 pkt za opis kryzysu (chaos polityczny, częsta zmiana cesarzy, inflacja, najazdy barbarzyńców) + 1 pkt za reformy Dioklecjana (tetrarchia, reformy administracyjne i podatkowe) + 1 pkt za kontynuację reform przez Konstantyna (nowa stolica, tolerancja dla chrześcijaństwa). Maks. 3 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Republika rzymska przeżywała w I w. p.n.e. głęboki kryzys, spowodowany m.in. rosnącymi nierównościami społecznymi, wojnami domowymi oraz rywalizacją ambitnych wodzów o władzę, jak Mariusz i Sulla, a później Cezar i Pompejusz. Juliusz Cezar, po zwycięstwie w wojnie domowej, skupił w swoich rękach dyktatorską władzę, co doprowadziło do jego zamachu w 44 r. p.n.e. Ostatecznie po kolejnej wojnie domowej Oktawian August w 27 r. p.n.e. ustanowił ustrój pryncypatu, formalnie zachowując instytucje republikańskie, lecz faktycznie sprawując jednoosobowe rządy jako pierwszy cesarz rzymski.
Punktacja: Przyczyny wewnętrzne - kryzys republiki, wojny domowe, rywalizacja wodzów (1 pkt). Rola Juliusza Cezara - dyktatura, zamach 44 p.n.e. (1 pkt). Ustanowienie pryncypatu przez Oktawiana Augusta w 27 p.n.e. (1 pkt). Łącznie 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 18 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	17–18 pkt
dobry (4)	14–16 pkt
dostateczny (3)	9–13 pkt
dopuszczający (2)	6–8 pkt
niedostateczny (1)	0–5 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/historia/starozytny-rzym**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.